

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og §§ 2-6 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger.

(Første behandling findes i tidenden sp. 435, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 17).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (Per Hækkerup): Et flertal inden for udvalget, bestående af socialdemokratiets, det radikale venstres og retsforbundets repræsentanter, indstiller det foreliggende lovforslag til vedtagelse uforandret.

Vedrørende forhandlingerne i udvalget og de oplysninger, udvalget modtog af den højtærede handelsminister, skal jeg nævne, at udvalget særlig var interesseret i at få klarhed over, hvor mange virksomheder, hvor store områder af erhvervslivet der vil blive berørt ved gennemførelsen af den foreslåede ændring i monopolloven. Den højtærede handelsminister har oplyst, at i henhold til de nugældende regler er ca. 126 enkeltvirksomheder og 92 sammenslutninger, omfattende ca. 20 000 virksomheder, underkastet den forudgående priskontrol. Når det foreliggende lovforslag bliver gennemført, vil fremtidig — efter det skøn, der foreligger i monopoltilsynet — 356 enkeltvirksomheder og 347 sammenslutninger, omfattende godt 48 000 virksomheder, være underkastet den forudgående godkendelse.

Det fremgår videre af svaret på et

spørgsmål, der var stillet i udvalget om erfaringerne med den gældende bestemmelse i monopolloven — hvor der jo i et vist omfang kræves forudgående godkendelse — at der i den knap 2-årige periode, hvor loven har været gældende, har været ca. 100 sager af denne karakter; af disse 100 sager er 72 blevet undersøgt, og af disse 72 har der i 21 tilfælde været tale om at forhandle om den prisfastsættelse, de pågældende havde foreslået. Det fremgår altså heraf — og det var den højtærede handelsministers konklusion — at en ændring i loven, sådan som det foreliggende lovforslag tilsigter, ikke vil betyde uoverkommelige administrationsudgifter, men at man regner med, at hvad enten denne ændring gennemføres eller ikke, vil monopoltilsynets administrationsapparat stort set være det samme. Under hensyn hertil og under hensyn til lovforslagets forebyggende virkning over for prisstigninger, som ikke er begrundede, skal jeg på udvalgsflertallets vegne anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Anker Lau: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen, på grund af udvalgs møde er forhindret i at være til stede, skal jeg på hans vegne gøre nogle ganske få bemærkninger.

Det er nu anden gang, man piller ved det forlig om en monopollov, som der var en så smuk enighed om, da den i sin tid blev vedtaget. Det kan i sig selv være betænkeligt efter så relativ kort tid at pille ved en lov af den karakter, når hensyn tages til den basis, vi i sin tid nåede frem til. Det er så meget mere betænkeligt, som det foreliggende lovforslag efter min mening betyder en betydelig udvidelse af hele lovens område, og denne udvidelse må jo også, til trods for den socialdemokratiske ordførers modsatte opfattelse, betyde en væsentlig udvidelse af administrationen. Så vidt jeg erindrer, viste det materiale, vi fik i udvalget, at lovens område ville blive noget i retning af tredoblet; det er dog alligevel noget, og det må medføre en øget administration.

Jeg skal kun ganske kort sige, at den behandling, der er foregået i udvalget, og de oplysninger, vi dér har fået, ikke har ændret mit partis stilling. Jeg kan i øvrigt henvise til de udtalelser, det ærede medlem hr.

[Anker Lau.]

Thorkild Kristensen fremsatte ved første behandling, og skal herved meddele, at mit parti må stemme imod lovforslaget.

Weikop: Allerede under sagens første behandling begrundede jeg, hvorfor mit parti ikke kunne være med til gennemførelsen af det foreliggende lovforslag. Jeg vil gerne tilføje, at jeg dog håbede — ja, jeg håbede — at udvalgsbehandlingen kunne føre til, at lovforslaget eventuelt kunne bortfalde eller undergives ændringer. Når jeg nærede det håb, var det, fordi den højtærede handelsminister jo havde sagt, at han gerne ville lytte til gode råd. Sådan er det desværre ikke gået. Den højtærede handelsminister har øjensynlig, som jeg sagde ved første behandling, følt sig både bastet og bundet af den aftale, som er indgået mellem regeringspartierne, skønt det under udvalgsbehandlingen viste sig — sådan forekom det i hvert fald mig — at den højtærede handelsminister ikke på forhånd havde undersøgt, om loven, som den nu er gældende, hidtil havde fungeret tilfredsstillende, og her vil jeg gerne tilføje: også tilfredsstillende for forbrugerne.

Jeg tror stadig, den højtærede handelsminister må erkende, at hans begrundelse for forslaget, nemlig den at ville skabe stabile priser, er en begrundelse, som ikke kan holde. Jeg har været med til mange udvalgsbehandlinger, men jeg har egentlig aldrig oplevet en så usaglig behandling af et forslag som i dette tilfælde, hvor det dog drejer sig om en lovgivning, der angår så stor en del af erhvervslivet; thi det forekommer mig, at hverken det radikale venstre eller retsforbundet egentlig interesserede sig ret meget, ja, end ikke en smule for en mere indgående behandling af lovforslaget. Jeg tør næsten sige, at de to partier ikke havde rørt en hånd for at undersøge lovforslagets nødvendighed, hvis ikke vi, det tør jeg godt sige, havde givet anledning til drøftelser og overvejelser. Det havde efter min mening været rimeligt også at trække forhistorien noget op, så man kunne se, om der virkelig var nogen baggrund for lovforslaget.

Hvad angår baggrunden for lovforslaget, vil jeg gerne sige, at det jo er trustkommissionens betænkning, som danner grund-

laget for monopolloven. Den gav ikke udtryk for ønske om en bestemmelse som den foreslåede; trustkommissionen mente, at en forudgående godkendelse af prisforhøjelser kunne føre til, at virksomhederne i perioder med vigende pristendens ville være mindre tilbøjelige til på eget initiativ at sætte priserne ned, ganske enkelt, som det hedder, fordi prisforhøjelser, hvis priserne går opad, så skal godkendes.

Så vidt trustkommissionen. I bemærkningerne til monopollovforslaget, sådan som det blev fremsat af den foregående handelsminister, hedder det, at man ikke har fundet det nødvendigt, at bestemmelsen opretholdes på længere sigt; men på den anden side må det anses for påkrævet, at der skabes mulighed for en gradvis overgang fra den hidtidige tilstand til den praksis, der vil udvikle sig under den nye lov. Derfor har man foreslået, at forhåndsgodkendelse af prisforhøjelse blev opretholdt indtil den 1. april 1956, og dette tidspunkt — som i øvrigt senere er ændret — blev, som der står, valgt af hensyn til afviklingen bl. a. af minimumsbruttopriserne.

Og hvad så med priserne på nuværende tidspunkt? Ja, om priserne siger den højtærede stats- og udenrigsminister den 29. maj — det er at læse på sp. 8 —:

„Lagerbeholdningerne er forøget både i værdi og mængde. Priserne på visse landbrugsvarer har som allerede nævnt været udsat for fald, som dog nu synes at være afløst af en opgangstendens. I øvrigt er der i dag tegn til nedadgående priser på en række importerede råvarer. Dette peger i retning af, at de internationale prisforhold er kommet ind i en roligere periode, og der skulle på denne baggrund være gode muligheder for at stabilisere det indenlandske pris- og omkostningsniveau.“

Og den højtærede stats- og udenrigsminister fortsætter med den 14. juni at sige — det står sp. 206 —:

„Jeg vil ikke helt afvise, at en nedbringelse af lagrene kan være fornuftig politik i visse situationer — og måske også nok i den nuværende, hvor priserne er vigende.“

Der er således efter min mening ingen saglig begrundelse at finde, hverken i

[Weikop.]

trustkommissionens betænkning, i ministerens fremsættelsestale eller i den højtærede stats- og udenrigsministers taler om prisudviklingen. Det har ligget i luften, sagde den højtærede handelsminister ved første behandling, at der skulle komme en ændring. Jeg må sige tværtimod, hvilket også for mit vedkommende bestyrkes ved at læse samordningsudvalgets betænkning, hvor der på side 152 står følgende — jeg anmoder den højtærede formand om tilladelse til at citere —:

„En eventuel avanceregulering må i hovedsagen rette sig mod fremtidige avancementstigninger og må i et vist omfang tage hensyn til lønstigninger og andre stigninger i det almindelige omkostningsniveau. Resultaterne af en almindelig avanceregulering kan derfor kun i tilfælde af stærke udefra kommende pristigninger forventes at stå i rimeligt forhold til de med kontrollens gennemførelse forbundne ulemper.“

Hvilke dybtgående undersøgelser er der foretaget for nu at vise, at loven ikke har virket efter sin hensigt? Jeg er meget tilbøjelig til at sige overhovedet ingen, for den højtærede handelsminister kom i udvalget og fortalte, at han med den fart, det skulle gå i, havde fået de oplysninger, vi havde bedt om, skrevet op på en lap papir. Udvalget kunne måske have krævet det, men udvalget har ikke fået en skriftlig besvarelse på sine spørgsmål. Af denne lap papir fremgik det imidlertid, således som den ærede ordfører for socialdemokratiet for et øjeblik siden sagde, at forhåndsansmeldelse i øjeblikket skulle ske for 126 enkeltvirksomheder og 92 sammenslutninger, som jeg forstod omfattede ca. 20 000 virksomheder, og at der, som det også er sagt — og det skal man lægge mærke til — i tiden fra 1. juli 1955 til 1. maj i år, altså i små to år, har været 21 sager, som er taget op til drøftelse og overvejelse. Men hvis jeg forstod det rigtigt, drejer disse 21 sager sig om alt muligt. De drejer sig måske om nedsettelse af priser, det ved jeg ikke, men de drejer sig også om pålæg og andet. Altså 21 sager af alle slags, tror jeg den højtærede minister sagde, men vi har overhovedet ingen oplysning om, hvad slags det var, fordi det skulle gå i sådan en fart.

Man spørger uvilkårligt: hvorfor skal det gå i en sådan fart? Farten bestemmer dog den højtærede handelsminister og flertallet, og man spørger: hvorfor skulle der ikke foretages en grundig behandling af forslaget, for det er dog sådan, at bestemmelsen om forhåndsgodkendelse løber indtil 1. juli 1958 for de allervigtigste varer, altså for de 126 enkeltvirksomheder og 92 sammenslutninger med alle de virksomheder, der knytter sig dertil.

For mig står det sådan, at alting tyder på, at monopolloven har virket, som den skulle, idet den har været forebyggende, og jeg synes, at 21 sager af alle slags på ca. to år taler deres tydelige sprog derom. Jeg må sige, at jeg forstår ikke, at det radikale venstre, der jo altid i disse forhold taler om saglighed, ikke har sagt netop farten; og jeg forstår slet ikke, at den højtærede handelsminister ikke på forhånd har ladet foretage undersøgelser om lovforslagets berettigelse, for med mit kendskab til det radikale venstres daværende repræsentant i disse sager, den højtærede minister hr. Bertel Dahlgaard, der jo har arbejdet meget på dette område, var hans standpunkt — hans meget stærke standpunkt — dette, at tingene skulle undersøges grundigt. Jeg må sige, at jeg nærede respekt for den højtærede ministers grundighed, da man behandlede sager på et så vigtigt område, men jeg må måske også sige, at den respekt kan jeg ikke overføre på hans efterfølger.

Den højtærede minister hr. Bertel Dahlgaard ville ved behandlingen af et forslag som dette — det er jeg temmelig sikker på — bl. a. have krævet en undersøgelse af, hvordan forholdene var i Sverige. Jeg kan i så henseende henvise til de bunker af papir, som på den højtærede økonomiminister hr. Bertel Dahlgaards forlangende i sin tid blev sendt til os fra Sverige ved enhver behandling. Når der nu henvises til Sverige, siger den højtærede handelsminister, at forholdene ligger anderledes i Sverige. Ja, det er noget, vi altid har vidst, men tidligere lagde det radikale venstre overordentlig stor vægt på, hvad Sverige gjorde. Interesserer det radikale venstre sig nu ikke for Sverige? Er det, fordi man i Sverige stort set har ophævet priskontrollen, fordi man er kommet til det resultat, at priskontrol under normale forhold har en række skade-

[Weikop.]

lige følgevirkninger? Vi vil ikke følge Sveriges eksempel herhjemme, skønt monopolloven som sagt har vist sig at tjene sit formål: at være forebyggende; og jeg vil gentage, at jeg synes, de 21 sager viser dette meget tydeligt, selv om vi ikke ved nok om disse sager.

Monopoltilsynet skal nu udvide sit personale, således har jeg forstået det, og det koster også penge. Meddelelsen om, at der skal ske en personaleudvidelse, tager den højtærede handelsminister, det radikale venstre og retsforbundet øjensynlig ganske simpelt til efterretning. Vil retsforbundet, der altid har været den skarpeste modstander af administrationsudvidelse, ganske stille finde sig i, at dette sker, eller kan vi vente et forslag til folketingsbeslutning fra retsforbundet om, at administrationen her ikke må udvides? Der må vel være en grænse for, i hvilket omfang retsforbundet vil svigte de erhvervsdrivende, der har stemt på det i tiltro til, at det var forkæmper for varedirektoratets og monopoltilsynets begrænsning eller nedlæggelse.

Det ærede medlem hr. Tholstrup såvel som den højtærede handelsminister og det radikale venstre fejede med en lidt for flot håndbevægelse erhvervenes synspunkter af bordet; man har vel end ikke ønsket at drøfte henvendelsen, og det til trods for at alle erhvervene står bag, det være sig Industrirådet, Dansk Dampskibsrederiforening, Grosserer-Societetets Komité, Landbrugsrådet, Butikshandelens Fællesråd og Håndværksrådet; kort sagt, samtlige erhverv står bag denne henvendelse. Ved tidligere forhandlinger har f. eks. den højtærede økonomiminister hr. Bertel Dahlgaard lagt stærk vægt på henvendelser oven i købet fra enkelte erhvervsorganisationers side, men hans efterfølger er øjensynlig ligesom det ærede medlem hr. Tholstrup nu temmelig ligeglad med, hvad det samlede erhvervsliv mener om dette forslag.

I henhold til lovens bestemmelser har erhvervsvirksomheder krav på at opnå dæk-

ning for alle nødvendige omkostninger. Hvis omkostningerne stiger og der ikke er andre forhold, der taler imod en prisforhøjelse, har loven givet virksomhederne ret til forhøjelse, men ikrafttrædelse af forhøjelserne vil, hvis dette forslag godkendes og gøres permanent, være afhængig af monopoltilsynets godkendelse. Det vil i virkeligheden sige, at den ret, der i loven tillægges erhvervsvirksomhederne, i kortere eller længere tid kan tilsidesættes, og således mener jeg ikke man kan lovgive, i hvert tilfælde ikke permanent.

Når erhvervslivet for en del varers vedkommende i øjeblikket, således som tilfældet jo er, er afhængigt af godkendelse, og når erhvervene ikke hidtil har gjort nogen indsigelse på dette punkt, kan jeg tænke mig, at det skyldes, at bestemmelserne om forhåndsgodkendelse udløber om et år. Ganske vist ved jeg meget vel, og det har den højtærede handelsminister også gjort opmærksom på, at der i loven står, at godkendelse skal så vidt muligt afgives inden 8 dage, men jeg tror nu ikke på, at det kan lade sig gøre, og jeg tror heller ikke, at den højtærede handelsminister i virkeligheden tror det, ganske simpelt fordi der ved eventuelle lønforhøjelser kommer så mange sager, at det ganske simpelt ikke lader sig gøre, medmindre der sker yderligere personaleudvidelser.

Efter alt det, jeg her har sagt, kan man spørge, om jeg alene tænker på erhvervene og ikke på forbrugerne. Hertil vil jeg svare, at jeg tænker i høj grad både på lønmodtagerne og forbrugerne. Monopolloven har, som det var tilsigtet, vist sig at være forebyggende, og ingen ved, hvilken prismæssig virkning de 21 sager, der har været behandlet, har haft for forbrugerne. Jeg ved det ikke, og det er heller ikke oplyst, om der i det hele taget har været en fordel for forbrugerne, og hvor stor denne fordel eventuelt har været, men én ting er i hvert fald sikker: det har krævet administration, og den er blevet betalt af skatteyderne.

Det er helt forkert at ville tage beskyt-

[Weikop.]

telsen væk fra forbrugerne. Som loven er udformet, kan monopoltilsynet på aftalte områder skride ind over for urimelige priser og urimelige forhold. Heri sker der overhovedet ingen ændring ved det foreliggende lovforslag. Der kan derimod ske en langsommere reaktion, som jeg har sagt før, i retning af at foretage prisnedsættelser, som det forekommer mig vil være til skade for forbrugerne.

Jeg har gerne villet fremsætte så mange saglige betragtninger over for et forslag, som jeg synes alene har politisk sigte, også fordi jeg i virkeligheden håber på, at flertallet mellem anden og tredje behandling vil kunne komme på andre tanker.

Da vi behandlede afgiftslovene, stod også den højtærede finansminister stejlt på sine forslag under forhandlingerne i folketinget og også under udvalgsbehandlingen, men ikke desto mindre foreslog den højtærede minister en ændring ved tredje behandling, i øvrigt på eget initiativ. Jeg ved ikke, om måske en eller anden havde hvisket ham i øret, at han på dette punkt var gået for vidt; men mon ikke den højtærede økonomiminister skulle hviske den højtærede handelsminister i øret, at han bør se tiden an og ikke lade en politisk krisetilstand føre til en permanent lovgivning? Den højtærede minister kunne måske lade bestemmelsen blot gælde i et år. Jeg tror egentlig, at flertallet ville stå sig derved; jeg tror, det er et godt råd. Men hertil vil jeg gerne føje, at det kan ikke nytte noget, at flertallet så spørger os: vil I i så fald være med til forslaget? Det er den slags, jeg var lige ved at sige revolverpolitik, der føres for tiden. Vi vil ikke være med til en lov, vi finder er urigtig og urimelig, men det kan da aldrig skade flertallet i dets forhold til erhvervslivet, om det i dag siger, at dette lovforslag trænger til en nærmere prøvelse og vurdering, og det kan vel ske inden for et år. Det ville da selv ud fra flertallets synspunkt ikke kunne skade forbrugerne.

Til slut vil jeg sige, at man skal øjensynlig i fremtiden være noget forsigtig med at slutte forlig om en lovgivning med det radikale venstre og socialdemokraterne. Når man, efter min mening uden skellig grund, et år efter søgte at tilsidesætte eller i hvert fald ændre loven og nu to år efter gør

noget tilsvarende, blæser man i virkeligheden det forlig, man indgik, et stykke.

Baunsgaard: Jeg har forstået på det ærede medlem hr. Weikop, at han ikke var tilfreds med den behandling, som det ærede medlem hr. Tholstrup og jeg skulle have gjort dette lovforslag til genstand for; dette — i forbindelse med tidligere udtalelser af det ærede medlem — har givet mig en meget stærk fornemmelse, der grænser til vished, af, at enhver behandling, der måtte føre til et resultat, der var et andet end det, det ærede medlem måtte være kommet til, i hans øjne vil være urimelig. Det er kun beklageligt for det ærede medlem, at flertallet i folketinget ikke er enigt med ham i denne opdeling.

Må jeg med hensyn til udvalgsbehandlingen, som det ærede medlem hr. Weikop her har draget frem, sige, at jeg kan ikke indse, at der på noget punkt er gjort mindretallet i udvalget uret, al den stund det fik undersøgt spørgsmålene på de felter, det ønskede det. Man ønskede at få at vide, i hvilket omfang en udvidelse af monopolloven ville betyde en øget administration, og man fik dette besvaret sammen med andre spørgsmål af den højtærede handelsminister. Når man nu taler om en forøgelse af personalet i monopoltilsynet, ser jeg vel, hvad det ærede medlems agt i så henseende er. Han såvel som de øvrige udvalgsmedlemmer fik at vide, at der fra monopoltilsynet uden hensyn til den her foreslåede ændring forelå et andragende til den højtærede handelsminister om en udvidelse af personalet, og det kunne jo passende bagefter bruges på den måde, at man antydede, at det var dette forslag, der var grunden til, at en udvidelse måtte ske. Men man fik altså det svar, jeg har nævnt, og det ærede medlem hr. Weikop må have mig undskyldt, det tager jeg som en saglig motivering, når man fra monopoltilsynet gennem den højtærede handelsminister får at vide, at selve denne ændring efter monopoltilsynets vurdering ikke skulle medføre en udvidelse af personalet.

Må jeg over for udtalelsen om, at vi ikke skulle have taget hensyn til det samlede erhvervsliv, sige, at det kan ikke være det ærede medlem hr. Weikop ubekendt, at man f. eks. fra De samvirkende Købmands-

[Bausgaard.]

foreninger i Danmark ved monopoltilsynslovens første behandling principielt fremførte ønsket om, at bruttopriser altid skulle forhåndsgodkendes. Man havde altså dengang en opfattelse, der lå på linje med den, der nu er baggrunden for dette lovforslags fremsættelse.

Med hensyn til de vigende pristendenser, som det ærede medlem hr. Weikop er nervøs for ikke skulle slå igennem, når man kræver forhåndsgodkendelse, må jeg sige, at det er glædeligt, hvis det skulle være grundlaget for det ærede medlems nervøsitet for at vedtage denne ændring, men jeg er ikke enig med det ærede medlem. Jeg har sammen med, jeg tror meget betydende folk inden for dansk detailhandel, en fast fornemmelse af, at disse prisfaldstendenser ikke slår igennem, f. eks. inden for konsumvareindustrien, men at man dér ensidigt har overladt til handelsleddet at tage konkurrencen. Der er inden for konsumvareindustrien sket det, at distributionen gennem engros- og detailed ved rationalisering har fået nedsat sine udgifter, men uden at det har medført lavere priser; og som jeg sagde ved første behandling af dette forslag, var der meget, der tydede på, at man fremfor at deltage i en prismæssig konkurrence satte nye reklamemetoder i system.

Jeg vil gerne bringe et citat i anledning af, at det ærede medlem så stærkt har draget den højtærede økonomiminister ind i disse forhandlinger. Det findes i Folketings-tidende for 18. april 1956, sp. 4332. Da sagde den højtærede økonomiminister som ordfører for det radikale venstre med hensyn til forhåndsgodkendelsen, som man ønskede ændret derhen, at der ikke for alle prisaftaler skulle kræves forhåndsgodkendelse:

„Jeg var, som det vil være adskillige af de ærede medlemmer bekendt, under behandlingen af monopolloven imod, at denne bestemmelse skulle falde bort under de økonomisk set relativt urolige forhold, hvorunder vi endnu lever, men desværre havde handelsministeren selv foreslået bestemmelsen.“

Og længere nede:

„Jeg kan ikke tænke mig, at det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen vil fastholde betydningen af enighed om mono-

polloven så rigoristisk, at en sådan bestemmelse ikke skulle kunne røres, for så ville man faktisk aldrig turde træffe aftale om et betydningsfuldt lovgivningsområde. Jeg havde ikke tænkt mig, at jeg skulle have afgivet et sådant løfte; det er selvfølgelig ikke tilfældet.“

Når det ærede medlem hr. Weikop nu igen drager spørgsmålet om tidsbegrænsning frem, må det dog i sandhedens interesse over for offentligheden siges, at man jo i udvalget fik stillet det direkte spørgsmål, om en særlig tidsbegrænsning ville ændre indstillingen; det ville den ikke, fik man til svar. Jeg forstår oprigtig talt ikke meningen med at drage dette frem igen, når det ærede medlem ikke selv vil medvirke under sådanne forhold.

Over for dette med, at man skulle være forsigtig med at indgå aftaler med det radikale venstre og socialdemokratiet om forlig, når de kan ændres i løbet af et års tid, vil jeg sige, at det kan dog ikke være meningen, at man, uanset udviklingen, uanset hvilke krav regering og folketing i øvrigt stilles over for, ikke skulle kunne ændre ved et forlig, fordi man i enighed har gennemført en lov. Det ærede medlem hr. Weikop er jo heller ikke enig i en sådan vurdering, al den stund det ærede medlem ikke gjorde de samme betænkeligheder gældende, da vi i forrige uge behandlede ændringerne med hensyn til tøjskatten og pristallet; da havde det ærede medlem ingen betænkeligheder ved at gribe ind i et forlig, hvori også han og hans parti havde deltaget. Jeg advarer derfor imod, at man forsøger på denne ansvarsopdeling og hæver, at der her er tale om et brud på et forlig. Der er tale om en ny vurdering af forholdene i en ny situation.

Aksel Larsen: Det har måske foreløbig været småt med lyspunkter efter dannelsen af den ny regering, men det er dog vist noget af et lyspunkt, at vi åbenbart nu kun er 5 partier, der skal diskutere her i salen! Det vil også spare os for en del trykkeri-udgifter.

Det var nu ikke for at sige det, jeg tog ordet. Det var for at understrege det, jeg sagde ved første behandling, nemlig at vi ikke kan se, der bliver begået nogen som helst uret imod dem, der træffer prisaf-tale,

[Aksel Larsen.]

fordi man forlanger, at de, hvis de vil forhøje priserne, i forvejen skal ansøge om tilladelse til det, dokumentere prisforhøjelsens nødvendighed og ikke må sætte den i værk, før de har fået godkendelse dertil af monopoltilsynet. Vi synes, dette er fuldkommen rimeligt, og vi kan stemme for lovforslaget. Vi vil kun opfordre regeringen til at gå videre ad denne bane. Vi tror, at man kunne påvirke prisniveauet gunstigt her i landet, hvis man udvidede priskontrollen, således at den ikke kun omfattede det område, for hvilket der gælder monopoler og prisaftaler, men også det øvrige varemærked. Vi ville finde det gavnligt, om man gennemførte priskontrol efter samme principper, som nedfældes i dette ændringsforslag til monopolloven, så at prisforhøjelser overhovedet ikke måtte foretages uden indhentet tilladelse fra de dertil kompetente myndigheder.

Vi anbefaler lovforslaget til vedtagelse og vil stemme for det ved tredje behandling.

Handelsministeren (Philip): Til indledning føler jeg trang til at gøre et par mere oplysende bemærkninger. Den ene drejer sig om spørgsmålet om monopoltilsynets personaleudvidelser i anledning af gennemførelsen af dette lovforslag. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at der i princippet ikke finder nogen udvidelse sted af det arbejde, der skal foretages i monopoltilsynet, idet det allerede er sådan, at enhver anmeldelse om nye priser skal gennemarbejdes. Det, der sker nu, er, at der skal finde en forhåndsgodkendelse sted; tidligere kunne man forhøje priserne, og så blev arbejdet i monopoltilsynet foretaget bagefter, men monopoltilsynets arbejde skulle gøres i alle tilfælde. Derfor betyder en gennemførelse af det foreslåede ikke nogen udvidelse af arbejdet. At det nu forlanges, at arbejdet skal gennemføres lidt hurtigere, er selvfølgelig rigtigt. Den bemærkning, det ærede medlem hr. Anker Lau kom med om en tredobling, er derfor i mine øjne ganske urigtig. Lad mig endelig tilføje, at det her ofte drejer sig om mindre sager. Men det er i og for sig ikke afgørende; det afgørende er, at sagerne i alle tilfælde skulle behandles. Men som det blev nævnt af det ærede medlem hr. Baunsgaard, ønsker monopoltil-

synet gerne, uden hensyn til om dette lovforslag bliver vedtaget eller ej, at dets personale udvides, da der er meget arbejde.

Lad mig så endvidere gøre en bemærkning af mere oplysende karakter om et spørgsmål, som er blevet nævnt her, nemlig hvor mange tilfælde det drejer sig om. Det er rigtigt, at der var meget kort tid til at indsamle statistiske oplysninger herom inden udvalgsbehandlingen, men jeg kan her præcisere dem noget nøjere. I 72 tilfælde har monopoltilsynet taget prisforhøjelser, der ikke skulle forhåndsgodkendes, op til behandling, og i 21 af disse tilfælde har tilsynet underkendt de pågældende prisforhøjelser.

Det ærede medlem hr. Weikop har fremhævet nogle bemærkninger fra samordningsudvalgets betænkning, hvori man udtrykker betænkelighed ved en almindelig avanceregulering. Jeg vil dog gøre opmærksom på, at de netop drejer sig om en almindelig avanceregulering og ikke, som i dette tilfælde, om et tilsyn med monopolpriser. Vi må nemlig ikke glemme, at det, det her drejer sig om, er alle de tilfælde, hvor der finder sammenslutninger sted i forvejen.

Når det ærede medlem hr. Weikop henviser til Sverige, vil jeg gerne sige, at i en væsentlig henseende er der forskel mellem Sverige og Danmark, idet nemlig importreguleringen spiller en anden rolle i Danmark end i Sverige. Vi må selvfølgelig håbe, at den ikke skal vare så forfærdelig længe endnu, men trods alle bestræbelser for at hæve importreguleringen må vi jo nok regne med at have den en tid endnu.

Det ærede medlem hr. Weikop uddybede en bemærkning, der faldt under første behandling, om noget, der har ligget i luften. Lad mig præcisere min bemærkning fra første behandling således, at det, der har ligget i luften, var, at forhåndsgodkendelsessystemet skulle ophøre. Det ligger allerede deri, at denne bestemmelse i loven er midlertidig, og jeg sagde ved første behandling til det ærede medlem, at når man har en bestemmelse om, at forhåndsgodkendelsen skal ophøre, er der ikke større tilbøjelighed til at inddrage nye felter under den. Det, der har ligget i luften, er altså, at forhåndsgodkendelsen skal ophøre engang i fremtiden. Hvad der nu sker, er, at man går den modsatte vej, idet der i alle de til-

[Handelsministeren.]

fælde, hvor der foreligger sammenslutninger eller andre lignende forhold, skal foretages en forhåndsgodkendelse.

Der har været udtrykt bekymring for, om dette ikke ville føre til en forsinkelse af afgørelserne. Dertil vil jeg sige, at man kan også være bekymret over den måde, det hidtil er foregået på, idet det har kunnet ske, at der blev foretaget en prisforhøjelse, at den derefter blev underkendt, og at der så igen måtte finde en prisnedsættelse sted. Dette kan i hvert fald ikke være nogen rationel fremgangsmåde.

Udvalgets ordfører (Per Hækkerup): Jeg har kun en enkelt bemærkning til det ærede medlem hr. Weikop. Det ærede medlem sagde, at udvalgsbehandlingen set fra et sagligt synspunkt havde været usædvanlig ringe — eller i hvert fald gik hans vurdering i den retning. Det stemmer ikke med mine erfaringer fra udvalgsarbejdet, og jeg vil gerne pege på, at hverken det ærede medlem eller andre ærede medlemmer i udvalget har stillet spørgsmål til udvalgsformanden eller til den højtærede minister, som ikke er blevet besvaret. Det ærede medlem kan heller ikke hævde, at udvalget ikke har overvejet de betragtninger, der er fremført fra erhvervsorganisationernes side. Udvalgets medlemmer har haft lejlighed til at gøre sig bekendt med disse henvendelser og har taget dem med i deres overvejelser, og hvis det ærede medlem mente, at udvalgets flertal ikke havde taget tilbørligt hensyn til henvendelserne, kunne det ærede medlem have fremført dette; så vidt jeg erindrer, gjorde det ærede medlem det også, og han fik svar på det. Vi fik ikke i udvalget så lang og udførlig en tale som den, det høje ting i dag måske kunne glæde sig over fra det ærede medlems side; men intet spørgsmål er ubesvaret.

Det ærede medlem siger så, at det havde været rimeligt, om den højtærede handelsminister havde givet sine besvarelser skriftligt. Hvis det ærede medlem havde udtalt et ønske om at få besvarelserne skriftligt, er jeg overbevist om, at udvalget udmærket godt kunne have ventet med at afgive betænkning, indtil det ærede medlem havde fået de skriftlige besvarelser. Jeg må derfor hævde, at der ikke er nogen baggrund for

at påstå, at sagen ikke har fået en forsvarlig behandling i udvalget. Hverken det ærede medlem eller andre ærede medlemmer har stillet saglige spørgsmål, som ikke er blevet besvaret.

Weikop: Jeg er ganske enig med det ærede medlem hr. Baunsgaard, når han siger, at hvis der sker en udvikling af en eller anden art på et bestemt område, kan man ikke blive ved at fastholde et standpunkt på dette område, som man har indtaget for et eller to år siden; det er klart. Men jeg har netop i min tale for lidt siden dokumenteret, at udviklingen ikke har medført nogen ændring, og det samme gjorde det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen forleden dag; derfor skal jeg ikke komme nærmere ind på det, men blot henviser det ærede medlem hr. Baunsgaard til senere at læse min tale igennem, så vil han kunne se min begrundelse.

Det ærede medlem hr. Baunsgaard prøvede at imødegå min bemærkning om, at man har fejlet henvendelsen fra organisationerne til side. Der er da ikke nogen, der har taget noget som helst hensyn til dem, skønt der er tale om de samlede erhverv. Så henviser man til noget, der er sket for et år eller længere siden; men det er dog den aktuelle situation, vi i dag skal drøfte. Jeg har i modsætning til det ærede medlem hr. Baunsgaard prøvet her at give en fuldkommen saglig fremstilling af hele monopollovens forhistorie. Det ærede medlem hr. Baunsgaard siger, at den højtærede økonomiminister hr. Betel Dahlgaard i sin tid var betænkelig ved, at bestemmelsen om forhåndsgodkendelse kun skulle løbe i et eller to år. Det er rigtigt; vi havde uhyre mange drøftelser om dette i sin tid, vi drøftede datoerne indtil trivialitet, vi drøftede, om det skulle være 1. april eller 1. juli; men man sluttede dog forlig om det, og det må efter min mening være det afgørende. Når jeg først er indgået på et forlig — måske på trods af en lang række betæneligheder af forskellig art — er sagen dermed færdig for mit vedkommende. Men det er den altså øjensynlig ikke for det ærede medlem hr. Baunsgaard. Når man går ind på et forlig, betyder det, at man trods så og så mange betæneligheder bøjer anskuelserne imod hinanden. Jeg tror ikke,

[Weikop.]

jeg behøver at sige mere til det ærede medlem hr. Baunsgaard, men jeg anbefaler det ærede medlem senere at læse min tale igennem; han vil dér finde begrundelsen for, at vi ikke kunne gå med.

Det ærede medlem var inde på, at spørgsmålet om bestemmelsens tidsbegrænsning var fremme i udvalget. Det er rigtigt; men hvordan var det fremme dér? Det har jeg også sagt i min tale; det var fremme på den enkle måde, at hvis der skulle være en tidsbegrænsning, var betingelsen den, at vi skulle stemme for lovforslaget. Jeg har lige for et øjeblik siden sagt, at man kan da godt forbedre et forslag og hjælpe og give gode råd, som jeg forstår den højtærede handelsminister gerne vil have; gode råd kan man da godt tage imod. Men spørgsmålet lød: vil I være med, eller vil I ikke være med? Og hvis I ikke vil være med, så kan der ikke komme nogen forbedring i forslaget. Sådan forholdt det sig, og det tror jeg både det ærede medlem hr. Per Hækkerup og det ærede medlem hr. Baunsgaard og også udvalgets formand vil bekræfte. Så kan man tale om, hvorvidt det er sagligt eller ikke sagligt, men jeg mener nu ikke, det er en saglig måde at behandle et forslag på.

Jeg forstod, at den højtærede ministers bemærkning — og hvis jeg har misforstået det, så beklager jeg det — om, at det, der lå i luften, netop tog sigte på, at tidsbegrænsningen skulle falde væk; det er altså helt klart, at det har ligget i luften, at den skulle falde væk. Men nu er det lige akkurat det modsatte af det, den højtærede minister sagde, der sker, og derfor er der vel ikke så forfærdelig meget at sige til, at vi andre, der har været med til i sin tid at slutte et forlig, reagerer. Jeg beklager, at jeg måske har misforstået ministeren, men nu er det vel helt klaret, at det var en forudsætning, at tidsbegrænsningen skulle falde væk, at det lå i luften, og nu gør man lige akkurat det modsatte.

Vi fik oplyst af ministeren, at i 21 tilfælde viser det sig, at det har drejet sig om prisforhøjelser, der er blevet underkendt. Så vidt jeg husker — nu skal man jo være forsigtig med at meddele noget fra udvalget — sagde den højtærede minister, at oplysningerne var ikke så klare,

det var sager af en særlig slags. Nu hører vi altså — og jeg synes, det tyder dog noget på, at udvalgsbehandlingen ikke har været så saglig og så indgående, som de øvrige medlemmer har sagt — at man kunne have fortsat i udvalget. Men det kunne vi ikke, for man ville absolut afgive betænkning. Jeg kunne f. eks. have fortsat med at spørge den højtærede minister — jeg forlanger ikke, at ministeren skal svare derpå — hvad de 21 forhøjelser, som er underkendt, er kommet til at betyde i prismæssig henseende, hvilke fordele forbrugerne har haft ved disse underkendelser. Det er den slags spørgsmål, som det kunne have været overordentlig interessant at få svar på.

Men jeg vil stadig hævde, at der var en sådan fart på — betænkningen skulle afgives — at man måtte betragte det som håbløst at komme med gode råd, som jeg altså er kommet med, men som man afviste med den ene bemærkning: ja, hvis I vil opnå et eller andet, så skal I stemme for lovforslaget.

Jeg tror ikke, jeg behøver at komme ind på ret meget mere. Kun vil jeg med hensyn til udvidelsen af personalet sige, at det er rigtigt, at den højtærede minister sagde, at nu kommer der en personaleudvidelse, og den skyldes egentlig ikke denne lovbestemmelse. Men i en tid som denne, da vi på alle mulige måder søger at spare administration, er det dog ret nærliggende, at folketinget undersøger, om denne udvidelse er påkrævet lige i dette øjeblik. Det gjorde man ikke, man tog det ganske simpelt til efterretning. Jeg vil for mit vedkommende sige, at jeg synes, man skal udskyde denne udvidelse, indtil vore økonomiske forhold er noget bedre; jeg tror ikke, det vil være til skade for de undersøgelser, der skal foretages i monopoltilsynet.

Baunsgaard: Jeg kan forstå, at det ærede medlem stadig mener, at forudsætningen for, at noget er sagligt, er, at det må give det resultat, at man er enig med ham. Jeg beklager stadig ikke at være enig med det ærede medlem om denne opdeling af begreberne.

Med hensyn til tidsbegrænsningen siger det ærede medlem nu, at man jo ikke gav sagen en saglig behandling, fordi man kæde-

[Bausgaard.]

de den sammen med et spørgsmål til mindretallet om, om det, hvis en begrænsning indføjedes, ville stemme for lovforslaget. Ja men det er indlysende, at når handelsministeren her gør opmærksom på, at det er en svaghed, at den bestemmelse, som det ærede medlem henviste til: at ikke på forhånd godkendelsespligtige sager kan indtages under på forhånd godkendelsespligtige, er tidsbegrænset, fordi man så nødvendigvis inddrage noget, ligger deri svaret på, hvorfor vi ønsker at ændre bestemmelsen.

Da det ærede medlem i udvalget fremførte så store betænkeligheder ved det merarbejde, der ville blive, idet det ville betyde, at der kunne gå noget længere tid end de sædvanlige 8 dage, inden erhvervene fik godkendt deres priser, svarede vi det ærede medlem og det øvrige mindretal, at nøjagtigt det samme, blot med modsat fortegn, ville der ske i dag; nemlig at hvis en pris blev sat op og underkendt, ville der også gå nogen tid, inden den blev sat ned; dér gik det bare ud over forbrugerne. Det kalder det ærede medlem usagligt. Jeg beklager ikke at være enig med ham i denne vurdering.

Hvad angår den arbejdsudvidelse, som mindretallet mente der skulle ligge i ændringen af loven, var det et sagligt spørgsmål, mindretallet stillede, og når svaret fra monopoltilsynet lyder — og det er gentaget af ministeren i dag — at der ikke er nogen grund til at antage, at denne ændring af loven vil medføre væsentlig arbejdsforøgelse, er der efter min bedste overbevisning givet et sagligt svar.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde og forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Vedrørende arbejds-

giverbidraget til arbejdsløshedsfonden) har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 27. juni, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 2 medlemmer til Rask-Ørsted Fondets bestyrelse* (i stedet for arbejds- og boligminister Bundvad og undervisningsminister Jørgen Jørgensen).

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Vedrørende arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsfonden).

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om et stabiliseringslån.

Mødet hævet kl. 14⁵⁵.

14. møde.

Torsdag den 27. juni kl. 13.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om udbyttebegrænsning har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Udvalget vedrørende atomenergikommissionens beretning m. v. har afgivet betænkning over det til udvalget henviste forslag